„ЗАСТАВА“ излази редовно средом петком и недељом на целом табаку и уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин.
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жит се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 12. У Новом Саду у недељу 25. јануара (6. фебруара) 1887. ГОДИНА XXII.

ДА ЛИ БОРБУ ИЛИ МРТВИЛО?

Кад у чијој кући закрешти мртвачка тица, онда веле, да ће ко у тој кући умрети. То је народна празноверица. Али кад се нађу у ком народу људи, који веле, да би најбоље било, да се тај народ окане сваке политичке борбе, да баци оружје од себе и да чека милост од бога — онда то значи, да се тај народ налази у болесном стању и да ће и умрети, ако случајно послуша своје политичке — мртвачке тице.

Сад је тај глас о политичком мртвилу нашег народа још слаб, али доцније све ће се јасније чути. За то је нужно, да се о том неколико озбиљних речи још сада прозбори, а кад буде нужно било, претресаће се то питање опширно са свију страна.

Има у нас људи, који веле, да сва наша политичка и уставна борба не вреди ништа, да ништа постићи и добити нећемо и да залуд трошимо своју снагу те с тога треба се оканути сваке политичко-уставне борбе, па мирно седити код своје куће и радити ма на ком другом пољу. Ти људи хоће пасивитет.

Но то је тако исто против нарави и крви нашег народа, као што је и са свим неосновано.

Ено н. пр. у Србији, где је народ увидео, да му не вреди политичка и уставна борба, он се одмеће у хајдуке, а неће ни да зна за мртвило, за пасивитет. Исто је у Босни и Херцеговини, где управо и не може бити говора о политичком уставном животу. Ту се свугде народ одмеће у хајдуке.

Код нас још није дотле дошло. Да богме, кад наши посланици за три године једаред или ни једаред не проговоре на сабору, кад толике силне прилике пропуштају, па не дижу свој глас у обрану народних интереса, онда да богме да је свеједно, а имали а не имали заступнике на сабору. Но кад би народом изабран посланик савесно на сабору заступао народна права и народне интересе и кад би што чешће сазивао јавне зборове, на којима би своје бираче извештавао о свом раду и другим важним стварима, као што то чине многи мађарски посланици, онда би са свим друкчије стојала ствар. Наш би народ политички постао зрео и не би га нико могао у противнички табор увући.

Пасивитет у опште нема смисла за наш народ прво с тога, што се противи његовој нарави и крви. Наш народ је увек за борбу, па било овако или онако, тек да се бори. Од интелигенције зависи, да не да народу, да странпутицом пође. Друго се пасивитет за то мора најстрожије осудити, што кад би наш народ одиста усвојио, онда би то значило, да се наш народ сам осудио на смрт. Пасивитет то је мртвило. А љуто се варају они, који мисле, да иза политичког мртвила не би нас упило мртвило и на књижевном, просветном и сваком другом пољу.

А у новије доба налази се код нас чак и таквих људи, који веле, да сад није време доносити — програме. А зар није у томе највеће зло, што немамо признатог програма, признатог у свима појединостима? Није ли то узрок, што сумњамо један другог, подбацујемо, да овај хоће ово а онај оно. Како ћемо да се искупимо, приберемо, удружимо, ако не на основу заједничког програма. Или нам зар вреди ићи заједно, а чим дође одсудан тренутак, кад треба нешто учинити, а тада се покаже, да овај хоће једно а онај друго. Ако хоћемо на чисто, онда је нужно, преко нужно, апсолутно нужно, да решимо: Зашто и због чега водимо политичку борбу. Каква нам је циљ, које нам је мета? Без тога је смешно ићи у борбу, а с тим ићи у борбу значи: имати програма.

Но хвала богу, таквих, који хоће пасивитет и таквих, који хоће да не доносимо програм, мало је. Ми смо тврдо уверени, да ће огромна већина нашег народа хтети, да се једаред извуче из ове неизвесности, те донети програм, па се онда упустити у врло мушки и озбиљан рад, у рад на сваком пољу.*)

*) У часу, кад се о томе води разговор, какав програм да утврдимо, појавио се др. Полит с књижицом, у којој се правда, зашто он у последње време није учествовао у борби. И он тражи од народа, да њему, др. Политу, оснује велики лист и изабере га као посланика за угарски и карловачки сабор. Ако то народ не може, онда вели др. Полит, да се неће ни у будуће упустити у борбу. Ми држимо, да је сад реч о томе: да ли да се упуштамо у изборе или не, да ли да доносимо програм или не. И тек онда, кад донесемо програм и кад се реши, да ћемо се упустити у изборе, онда може бити разговор о томе: кога да бирамо? и ко да буде уредник листу. Ми за сад и не говоримо у „Застави“ о жељама др. Полита јер томе није време, а кад дође питање: кога ћемо за посланика и ко ће да буде уредник признатог партијског листа, онда ће се без сумње понуда др. Полита морати узети озбиљно. Још нешто. Др. Полит хоће да се упустимо у изборе, али неће да доносимо програм. То би значило да дамо мандат овоме или ономе на браду. То је опет такво нешто, о чему ми не мислимо у „Застави“ ни говорити, а некмоли да радимо на томе, да се то усвоји. — (Пр. Ур. „Заставе.“)

Писмо из Србије.

(„Напредњачке штедње“. — Хајдуци. — Гоњења у унутрашњости. — Шта се мисли о туђинским агитацијама у Старој Србији и Македонији. — „Бугарски капетан“. — Јово Солдатовић у затвору. — Пашићево помиловање. — Разно.)

Београд, 22. јануара 1887.

О последњим догађајима код нас шиљао сам вам кратке извештаје. Данас ћу бити опширнији.

Кад је на прошлогодишњој нишкој скупштини, откривена слика јадног финансијског стања Србије, ударили су напредњаци по свом старом обичају у пуста, празна обећања. Свака им друга реч беше „штедња“. Није ни један напредњак говорио, а да није опозицију уверавао, како ће „влада ставити буџет на здраву основу“. Но напредњаци нису остали само код празног обећања, већ су почели богме и — штедити. Не смејте се! То је права истина. Напредњаци доиста штеде. Но као што су они свагда несрећне руке, тако су и са својом штедњом више штете нанели Србији но користи. Они тамо штеде, где не треба. Укинули су 21 телеграфску станицу, отпустили силне практиканте, па сад оће и неке школе да затворе. Тако оће сада да затворе горњу милановачку гимназију, ма да су Милановчани молили, да им се гимназија не затвара.

Дакле напредњаци штеде на просвети, која је народу нужна, штеде на телеграфима, који су са привредног гледишта потребни, а неће да окрње велике плате вишим чиновницима, неће да смање војени буџет. Бадава, напредњаци нису сретне руке.

О хајдуцима се и сада много говори. Напредњаци су мислили, кад Солдатовића ухвате, да ће и хајдуштво у Србији престати. Но љуто су се преварили. Показало се ових дана, да хајдука у Србији још има и без Солдатовића. О убијству начелника Ђокића износили су напредњаци, да га је неки жандарски официр „из непажње“ убио, но у току истраге се доказало, да су Ђокића убили хајдуци из освете за смрт Станка Солдатовића.

Гоњења у унутрашњости не престају. Чиновници су се сад оканули народа, па се латили посланика. Јавио сам вам већ да је посланик Нешић затворен, а посланик Ђоровић окривљен. Бивши посланик и угледни српски грађанин Ђ. М. Голобочанин лежао је месец дана у апсу, па кад су га пустили, Гарашанин му је рекао, да се чисти из Србије, јер ће бити — зло. Голобочанин је послушао ту претњу и побегао из Србије. Ето, тако Гарашанин растурује српска огњишта!

Народ осуђује владу у свему, ал највише, што је напустила мисао о уједињењу Српства За Босну, Стару Србију и Македонију не брине се наша влада ништа. „Виделo“ више пише о тонкинШким стварима, но о македонским, босанским и др. Као да то нису српске земље, за које се она влада, која се свагда размеће са „српском државном мишљу“, старати мора. „Одјек“ је поводом акције Румуна у Македонији жестоко укорио напредњаке.

„Бугарски капетан“, који у „Виделу“ проповеда рат Русији и савез Србије са Бугарском, није нико други, но г. комесар нар. банке Пера Тодоровић. „Одјек“ му је у име целе српске журналистике очитао буквицу.

Ухваћени хајдук Јово Солдатовић лежи у апсу, где је могао искусити све муке напредњачких полицајаца. Напредњаци се хвалишу, како су са Јовом учинили велики лов. Веле, дознаће од њега све завере, које је опозиција против краља ковала.

Напредњаци су преко својих плаћених листова пустили глас у свет, како је краљ Милан помиловао Пашића. Шта су они тиме хтели, то ће само они знати, јасно је сада само то, да је тај глас неистинит.

Иначе се напредњаци хвале, како ће пасивношћу Србија после ових заплета добити много, врло много. А то је свакако заслуга Гарашанинова. J.

Писмо из Русије.

Петроград, 20. јануара.

Као од почетка бугарске кризе, тако и сад комбинира се свашта о бугарском питању и по страном новинарству изгледа, као да је Русија на сајуз спремна и да је склона у бугарској ствари са намесништвом и владом трговати. Говори се и пише се још и то, као да ће Русија на то пристати, како би у томе питању неки страни владар пак и свети отац папа пресудио. Све су то проста нагађања и добре желе оних, који би у самој ствари желили, да тако буде. У Русији не мисли тако нико, ни народ, ни цар, као ни руска влада. Русија придржава се у свему своје прве изјаве и свега онога, што је генерал Каулбарс у име руског цара у Бугарској изјавио. С данашњим намесништвом и владом неће руска влада никад посла имати. Туђег посредовања Русија не тражи, нити кога другог осим Турске у тај посао зове. Султан као суверен Бугарске има право, да посредује, и то му право Русија признаје. Друго све што се говори и пише није него проста нагађања. Ако намесништво и влада уступе, ако се скупштина распусти и нови избори под новом владом или комесарством распишу и ако скупштина онога кнеза изабере, кога Русија и Турска предлаже, а Европа одобри, то је поравнање и споразум између Русије и Бугарске можан, иначе никако.

Овде неверују, да ће се бугарска ствар без веће кризе још решити. Бугари забасали су далеко и они ће још и последње средство употребити. Ако намесништво и уступи, то ће на његово место војничка диктатура наступити. То би могло интервенцију Русије и Турске изазвати.

За сад припуштено је све руском по-

ЛИСТАК.

СА ГРОБА АКСЕНТИЈА МАКСИМОВИЋА,

по свом говору, изговореном у свечаној седници срп. друштва „Шумадије“ у Прагу.

Написао Душан Јанковић.

Тринаест година је тек, од како је овде, у туђини, у сред грозничаво-вреднога рада испустио необични дух свој један од најврснијих музичара српских — и већ готово у заборав пређе име његово, већ поче да се удаљава из средине наше спомен његов! — Стари „хлеб и со“ заборавља се . . .

Не да се одужимо покојнику за трудбовање његово (јер доиста не знамо чим би и како би), него бар да се достојни покажемо рада тако пожртвовног човека, полажемо ми српска омладина прашка, на стари (по уредбама великоваропског гробља већ двапут прекопавани) гроб уметников венац у знак сећања свог, а у српске крајеве, милом народу свом, шаљемо с поздравом својим, а неколко речи о тому верному и вредному сину његову, који је за њега радећи, овде у туђини душу своју испустио — да га народ кадгод бар спомене, да га се сети . . . То ће Аксентији награда бити.

* * *

Да се ухвати нит српске музике од давнашњих времена, од почетка њезина, па све до Максимовића — тешка је работа, а није нам овом приликом ни задатак. Завиримо само мало у давну и још доста неиспитану прошлост српске музике, не би ли шира публика српска угледала оно мало светлих тачака, који нам у историји наше музике од мрака неизвесности бар сумрак стварају.

После кобне пропасти на Косову не остаде нам подотака, по којима би смо могли бар назревати, на каквом је ступњу српска музика стајала, док је српско царство у свом јеку било, али ће по свој прилици бити, да се музика упоредо с осталим вештинама развијала и неговала. Да је у то време српске музике било, сведочи нам то, што су неки руски и пољски хроничари у својим делима забележили, како су после косовске битке српски свирачи по Русији и Пољској путовали.

У петвековном робовању не беше народу нашему до звучних талам баса; од музике неговаше народ само — српске гусле, уз које је стари слепац песмом причао млађем нараштају некадашњу славу српску, храбрио га и тешио.

Заротке уметничкој музици нашој налазимо тек у најближој прошлости, када се по политичном ослобођењу српског народа нашао и за музику човек, који ће је ослободити од примитивности и полета јој дати у духу народном. То светло име је Корнелије Станковић. Он је први увидео, да српска музика из народа понићи мора, те је купио народне мелодије и њих уметнички израђивајући ударио је трајни темељ српској музици.

После Корнелија Станковића заузе прво место у нашој музичкој литератури Аксентије Максимовић, радећи у оном правцу, који је српској музици отац његзин, Станковић, означио.

* * *

Аксентије Максимовић родио се год. 1847. у селу Долову, близу Панчева.*)

У селу свом живео је само дотле, док није за школу дорастао. Чим то доба дође, преселе му се родитељи у Панчево, те га даду у основне школе српске, а доцније и у немачке. У Панчеву је свршио и четири реалке. Одавде пређе у пети гимназијски разред карловачке гимназије, где би можда и до краја изучио, да му се у седмом разреду нешто не деси, што га је на са свим друго поље бацило.

У то доба наиме (1865. год.) бавило се у Карловцима срп. нар. позориште. Управитељ тога позоришта био је тада г. Јован Ђорђевић-Фотер. Аксентије, који се за време свог ђаковања бавио музиком и сликарством**), жељно је тражио прилику, да ступи у какав завод, у ком би могао свој дар унапредити. И жеља му се испунила. Г. Јован Ђорђевић-Фотер опазивши ванредни дар у Максимовића, позове га још истог пролећа, да ступи у срп. нар. позориште као капелник. Он се том позиву, разуме се, највећом радошћу одазвао.

За време свога бављења код срп. нар. позоришта радио је неуморно дању и ноћу. Прва његова композиција мисли се да је песма: „Где је наша војводина.“

Од 1865—1871. израдио је силне песме за позоришно комаће. Од ових се зна за следеће: „Ој пусто море“, „Кад се дану више неће“ и „Плачу и ридају“ (за Костићевог „Максима Црнојевића); „Веле људи“ и „Људски живот“ (за Банову „Добрилу и Миленка“); „Млада Јелка“ (за „Смрт кнеза Доброслава“); „Застава се опет по Србији виј е“ и „Покрај река вавилонских“ (за Банове „Српске Цвети“); три двопева и један четворопев (за Бенедиксов „Пркос“); „Док је нама Милоша јунака“ (за Суботићева „Милоша Обилића“); „Раздрагано срце“ (за „Први састанак“); „Хајд у шетњу“ (за „Он и она“); све песме у Округићевој „Сањурици и шубари“; све песме и маршеве за Суботићев „Сан и јаву“ а тако исто и све песме и мелодрамата за „Крст а круну“; „Аој свете мио и премио“ (за Хаџићев комад „Љубав није шала“); две песме за Сигетијевог „Старог баку“; све песме за Округићеву „Хуњкаву комедију“; три песме за комад: „Да је мени лећи

*) На податцима о животу покојниковом имам да се захвалим ћерци његовој, госпођи Милици Максимовићевој, српској глумици.

**) Коста Суботић издао је у Бечу његову слику: „Убијство кнеза Михајла.“

сланику г. Нелидову, да он по околностима ради и у договору с Турском ту ствар крају доведе, ипак да се у свему онога придржава, што је руска влада у бугарској ствари обележила.

Овде се говори да би за бугарски престол други кандидат, а не кнез мигрелски бити могао. Русија неће никога истакнути док у Бугарској остане, како је, тек док се ствари уреде, то ће се и кандидат назначити. Могло би се узети, да ће Дондуков Корзаков или принц Романовски, херцог Лајхтенбершки предложени бити. Првоме била би Европа као и пре противна, а за херцога Лајхтенбершког, као члана руске царске куће, не би се ни једна држава експонирала и противна била, јер би то значило сукоб с Русијом. Сад био један или други, Бугарска добила би кнеза који би Бугарској пријатељ био и ком би срећа Бугарске више на срцу и души лежала, него што је то случај код Батенберга био. **П.**

Правила за „народно ополченије“ (ландштурм.)

Изашла су правила из којих се види, како наша влада мисли употребити народно ополченије. Ми ћемо гледати да укратко кажемо оно најглавније.

Наше народно ополченије управо и није то, што му име значи. Влада је с тим новим законом постигла то, да је продужила рок војничке дужности од 12 на још даљих десет година.

Они, који су навршили своју 32. годину ислужили су по бившем закону сву своју војничку дужност. Нов закон каже, да ће сваки, кога редовне војене дужности не везују, а који је иоле телесно способан, од 19.—42. друге године бити обвезан да служи у ополчењу.

За појединце је најглавније питање ово: Хоће ли народно ополченије учествовати у рату оружјем у руци? Већина неће, али неки и неки хоће. Па који су ти неки. То су они, **који су обучени војници**, и који су већ ислужили у заједничкој војсци и хонведима. Прве две године ландштурма, дакле људи у 33. и 34. години живота, **који су служили у војсци**, ти ће се у случају рата понајпре употребити да попуне редове заједничке војске и хонведа. Људи од 35. до 42. године, који су служили у војсци и изучени су, ти ће се употребити за случај рата као посада по градовима; од њих ће се устројити оделења, која ће бранити **земљу и границу**. Но за први мах ће се употребити на то само људи од 35.—37. године, а тек у случају веће нужде доћи ће на ред они од 37.—42. године.

Из овога се види, да је велика разлика: је ли ко ислужен и изучен војник или није. Напред смо рекли, како ће се употребити они, који су изучени војници, а који нису, ти ће се употребити према способностима и њиховом грађанском положају као занатлије, као чиновници и т. д. у опште, ти ће бити дужни да попуне места оних, који служе с пушком у руци. Држава ће дакле за случај рата, тражити услуге сваког држављанина од 19.—42. године, да богме у колико јој то буде нужно, али ће ван границе употребити ислужене војнике, који су у 33. и 34. години живота, за обрану отачбине употребиће ислужене војнике старијих година. Остали ће се за друге послове употребити али без — пушке.

У овим смо рекли оно најглавније, а идући пут донећемо опширније поједина важнија правила, која се односе на ову ствар.

Политички преглед.

Оставка министра Сапарија, може се сматрати већ као свршен чин. Званични лист угарске владе јавља да ће Сапари за коју недељу захвалити, а да ће неко време сам Тиса водити министарство финансија.

На све стране спреме за рат. Звекет оружја чује се на све стране Европе. **Русија** се спрема врло журно. Забранила је извоз коња из земље, подигла 180 милиона зајма, успоставила је већ и врховно ратно веће, ком председава сам руски цар. — Из **Француске** стижу исти гласови. Француска се једнако оружа. Пописују се већ и добровољци. Министар рата Буланже пропутовао је у тајности немачку границу. — У **Аустро-Угарској** се такође јако оружају. Ердељски се кланци утврђују, жељезнице су приправне за све. За ополченце (ландштурмаше) наручеоо је 200.000 капа. Делегације ће се састати већ 15. о. м. у Пешти. — И **балканске се државице** спремају. Бугарски бегунци оће да дигну Бугаре у Добруџи. — Из **Србије** оће све сумњивце Бугаре да прогоне. — **Енглеска** се оружа, своју флоту саставиће код Гибралтара, да за време рата брани Цариград од Руса. — Шта ће све иза овог оружања наступити, видићемо за најкраће време.

Из словенског света.

Пољаци. Још пре осам година почела је краковска академија наука да издаје материјал за историју књижевности и просвете у Пољака и то у књигама под насловом: „Archiwum dziejow literatury i oswiaty w Polsce“. Досад је угледало света четир свеске, и то прва 1878. године, друга 1882., трећа 1884., а четврта прошле године. Прве три свеске садрже у себи разне документе, а у последњој има врло важан споменик — „liber diligentarum pacultatis artisticae“ краковског свеучилишта за време од 1487. до 1563. године. Последњу ову свеску уредио је др. Вислоцки.

— Недавно изађоше друга и трећа свеска пољског филолошког листа „Prace filologiczne“, у којима има до неких 10 чланака, но ми ћемо само неке споменути, као: „Штудија по народној етимологији;“ „Песма у славу Богородице из половине XV. века“; „Споменици пољског језика у рукописима бр. 2503. библиотеке краковског свеучилишта“; „Књижевни обзор научних радова о пољском језику“; осим тога има ту и некролог скупљачу литавских песама и великом знанцу литавског језика Јушкевићу. Но од свију тих чланака најзанимљивији је „књижевни обзор научних радова о пољском језику“. Ту су подробно набројане све књиге, које имају вредности при изучавању пољског језика, б ле оне ма на ком језику написане.

— Под насловом „Towarzystwo literackie imienia Adama Mickiewicza“ основало се у Лавову под председништвом свеучилишног професора дра Р. Пилата друштво, које је ставило себи за задатак, да изда сва дела великог пољског песника и све, што се о њему писало у пољској књижевности, а и у књижевности осталих народа. Кад друштво изврши свој задатак имаће Пољаци велику библиотеку дела Мицкијевићевих, која ће јасно сведочити, како Пољаци уму да цене заслуге свога великана. Желимо том подузећу сретан успех!

— Пољска певачица **Марцела Сембрихова** гостовала је у Бечу и у Пешти. Мађарски се листови врло похвално изражују о њој.

— Ђенерал **Лангијевић**, бивши диктатор пољског устанка од год. 1863., који је досад живио у Цариграду, настаниће се сада у Галицији.

*

Галички Руси јако рамљају, што немају својих средњих школа. Осим једне средње у Лавову, цела руска младеж у Галицији нема на другој страни свог средњег завода. Руски посланици тражили су на сабору да им се гимназија отвори у Премишљу. Саборски одбор пристао је на то, но када је дошло до гласања у галичком сабору, предлог одбора надгласају Пољаци и тако Руси неће имати своје гимназије у Премишљу, чему је једини узрок небратско понашање „браће“ Пољака.

*

Чески покојници. Чески народ задесила је велика несрећа, изгубио је три врсна сина. Чески писац Ф. **Ченски**, Др. Ј. **Цит** доцент ческог свеучилишта и писац, и проф. Богослав **Милтнер** преминули су. Лака им била земља!

*

Прослава стогодишњице Бошковићеве. „Обзор“ пише: Дне 13. фебруара биће сто година, како је славни Дубровчанин Р. И. Бошковић умро. Бошковић је својим ученим делима стекао светски глас. С тога ће и наша академија успомену његове смрти прославити дне 14., и следећих дана будућега месеца тим, што ће му у јавним седницама нацртати живот и оценити његова знанствена дела; пак тиском обелоданити споменицу.

ДОПИСИ.

Ст. Бечеј јануара 1887. Свака угледнија општина — која има у својој средини иоле ваљаних, свесних и одважних родољуба — постарала се и основала читаоницу и певачко друштво (а ваљало би и друге општине да се на то угледају), да би јој прва служила за просвећење ума, буђење свести и одбрану своје народности; — а друго: за неговање лепе вештине, да оплемењује срце, оштри слух, да пружи мало забаве и уживања, како би се отресао многих брига и мучне дана свога живота што веселије провађао. Бечејско пев. друштво познато је читал. свету — да је сваке године, давајући по више забава — уживало доста лепа гласа.

Један од важнијих момената певачких дружина је приређивање вечер. забава, које нас подсећа на слогу, узајамни и пријатељски разговор. Ст.-бечејско црк. пев. друштво под својим вредним председником г. С. Ж—ћем а ликовођом А. Освалдом на челу, — приредило је на нову годину у дивно украшеној читаоничкој дворани „Село с игранком“ које је добро посећено било, што показује и сума која је на каси придошла од 112 фор.

Око 8 сах. забава поче певањем. На вешто и гипко давање гласа захори се Маринковићево коло, које на слушаоце необичан утисак учини. Затим отпеваше мушки и мешовити лик још више лепих — у програму изложених — песама са особитом прецизношћи, међу којима се понајбоље допала песма „Уломак.“ И гђца З. Х. је свој дует дивно отпевала. Но највише нас је изненадио говор г. Ј. Т—ћа који нам је својим хумор-говором — пружио прилике, да уживамо при овој забави потпуно задовољство.

Забава је испала како се то очекивати могло. Посетише је и неки гости са стране; а међу свима видесмо и леп број ратара, који не пожалише труда, да својом посетом и материјалном помоћу увећају, да ова забава што сјајније испадне.

После овог првог дела забаве, разделише се гости-посетиоци у две партије. Једна остаде у дворани за играње, да своме раздраганом срцу одушке даде, а друга партија оде у једну побочну дворану да уз братски и пријатељски разговор сакупљених — гостију проведе ово вече поред чаше вина.

Пред саму забаву на два дана, имала је овд. срп. читаоница своју редов. глав. скупштину. Том приликом прочитан је председн. извештај о стању овога просв. друштва, из којега се могло увидети, да је ова читаоница — која постоји већ скоро 25 год. — у многоме напредовала. Број чланова износио је до 100, међу којима је приличан број ратара на и занатлија. Материјално стање износило је преко 2000 ф., а листова пак држала је читаоница преко 20, које срп. које немачких, а поред тога и са доста знатном и умноженом књижницом. — У скупштини је изабран за председника досадањи председник, ваљани грађанини и старина г. Тома Михајловић, а за потпредс. Ст. Жекић, и даље за секретара Ј. Михајловић, за благајника П. Дамјанић и Чиплић за библиотекара. И тако — после избора 8 одборника — разишла се ова скупштина у најлепшој слози, са „Живио председник“.

Кад смо завршили рад читаон. скупштине, то на завршетку да напоменемо уједно: да је и пев. дружина имала у нед. 18. јан. т. г. своју редов. гл. скупштину. Да су одкуд срећом још и боље прилике, могло би ово друштво поред толике овд. младежи, како од мушких тако и од женских, и више чланова, бар до 50 чл. бројати. Но изгледа нам за сад, као да је некима стид и понижење ступити у пев. дружину. А има их доста, који из никаквих разлога из друштва иступише.

За председника друштва овог изабран је и досадањи предс. г. Ст. Жекић, за потпр. С. С—ћ, за перовођу М. П—ћ, а за благајника Ј. Ч—ћ.

Како дознасмо, ово пред Ускрс приспеће амо срп. нар. позориште, да овде низ својих представа настави, одакле ће у Н. Сад на 25-годишњу прославу.

Вести из места и са стране.

После три месеца. У петак 23-ћег јануара дошао је после тромесечног затвора у нашу варош г. Јаша Томић са својом женом Милицом. Добро нам дошли!

Повереница. „Србобран“ саопштава ову повереницу: Благословен био ко Вас је родио — и благословено име Ваше до века. Радујте се, Српство је с Вама! Уздржите тако — будите сложни, јер: „Само слога Србина спасава“. Јуначки сте се показали, — за то се не кајемо, што смо Вас изабрали, већ се поносимо с Вама! Напред браћо! „Гонимо губу из торине“, „Нека пада доле недостојни“! У Слобоштини, 16. јануара 1887. Ђуро Стојаковић, потпредседник црк. општине. Коста Драгосавац, перовођа.

Ради обавештаја. Дознали смо, да по Новом Саду циркулишу позиви, којим се грађани позивају, да се упишу за чланове будимпештанског пољопривредног друштва, а у позивима тим стоји, да се свако за члана може у уредништву „Заставе“ уписати. На то имамо изјавити, да ми агента дотичног друштва нисмо опуномоћили, да у својим позивима метне, да се грађани за чланове пољопривредног будимпештанског друштва могу у уредништву „Заставе“ уписивати, те по томе је неистина, да уредништо „Заставе“ прима уписивање чланова.

Главна скупштина „Болничке задруге трговачке омладине у Новом Саду“ држаће се у недељу 13. фебруара п. р. 1887. год. у 2 сахата после подне у дворани „српске више девојачке школе“ на коју се сва гг. задружни редовни чланови и чланови потпомагачи учтиво позивају. Дневни ред ће бити: Извештај управног одбора и задружног лекара о стању задруге и здрављу задружних чланова у години 1886. Избор два члана за прегледање рачуна. Одређење кућевног реда. Опредељење плате лекару. Предлози одбора и појединих задружних чланова. Утврђење предрачуна за годину 1887. Избор управног одбора и лекара. Избор 5 чланова за одостоверење скупштинског записника. Ова задруга има редовних чланова 56. Чланова потпомагача има 81. Обрт издавања и примања ове задруге био је прошле 1886. године 3098 ф. 92 н. Задруга има и своју кућу.

„Чудо у Пешти“. Под тим насловом донели смо у прошлом броју белешку, да се цела Пешта узбунила због понашања оперског интенданта Кеглевића. Прекјуче су хтели ђаци приредити почасну музику са факљама посланику Комјатију, но то је

па умрети“; „Бербери су први људи“ (за Трифковићево „Честитам“) и две песме и два мелодрамата за Фрајденрајхове „Граничаре“.

Осим тога обрађивао је он у то доба и наше црквене песме. Саставио је једну литурђију (по карловачкој и по Станковићевој). За укоп и парастос написао је „Свјати Боже“, „Алилуја“, „Со свјатими“ и „Мирно спавај у земљици црној.“ Написао је службу за јутрење и више псалама и кондака.

За Доситијеву стогодишњицу компоновао је две песме.

Штампом су му изашла само два дела: две свеске вецби за учење виолине и литурђија за децу у два гласа.

Приликом бављења срп. нар. позоришта у Београду 1867. замолио је митрополит Михајло позоришног управитеља, да ако је могуће, дружина недељом и свецем пои у цркви. Управитељ саопшти то Максимовићу, који се највећом готовошћу тога прими.*)

Год. 1871. изабере панчевачка црквена општина Максимовића за свог питомца, те га пошље, да изучава теорију музике на „оргуљској школи“ (varhanická škola) у Прагу.

Но худа срећа српског народа отрже нам га овде баш онда, када се оружао, да се народу свом врати још савршенијом спремом, те да још марније пријоне око дизања песме и музике народне. Клица несретне грудобоље развила се у њему, те га најзад баци у постељу, у којој је тај неустрашими и истрајни радник и даље радио, док му смрт не истрже из руке перо 20. јануара 1873. год. **Беше му тада двадесетшест година!** Тело му је на волшањском гробљу прашком саранило ческо уметничко друштво „umělecká beseda“.

Ето то је у неколико речи испричан живот Аксентијин, у ком главну улогу игра — **рад**.

По нарави својој био је ванредан идејалиста, али је у последње године пао у неку врсту хипохондрије (усљед грудобоље илити каквих породичних незгода). Природа му беше бујна и немирна, а у друштву беше врло радо виђен због своје веселости и пријатности. Главна црта његова чврста карактера беше — поштење и скромност, врлине, које данас ретко виђамо. Скромност му се огледа већ и у том, што никад не нагињаше, да му се радови штампају; није се шта више ни потписивао на својим оригиналним партитурама.

Осим своје струке, бринуо се он и за остале гране живота народног. Пратио је вредно и књижевност. Иза њега је заостала прилично лепа књижица; **мали део** његин прегледао сам у породице његове; где је остатак — не знам.

Кад сам полазио у Праг, свратих у Н. Сад, да се с пријатељима својим на дуже време опростим. Затекох се једном у пријатељском друштву, те поведох реч о Максимовићу. Том приликом мој сусед при столу стаде причати о утиску, ког је прва Аксентијина песма учинила на слушаоце. Скупише се, вељаше, једном више певачких дружина у Нови Сад на неку светковину. Певали су редом, а на послетку дође Аксентијина дружина. Певачи сложно запеваше његову прву, тужну композицију. „Где је наша Војводина“. Завладала је нема тишина а с лица сваког слушаоца могао си прочитати голему тугу за изгубљеном војводином. Утисак бејаше ванредно свечан; изгледало је као да је над слушаоцима лебдио дух покојне војводине, кога дочараше Аксентијини тужно-побожни звуци....

Његови радови у опште одликују се јаким темпераментом. Свугде му је ексезуција верна мотивима.

Велика врлина његових композиција је и та, што свака носи на себи печат српскога духа.

Инструментација му је врло лепа и у пратњи а и у мелодрамама; ко се н. пр. не сећа, како је у песми „Ај пусто море“ дивно изражено љуљушкање валова морских.

По неким ранијим композицијама опажа се, да је он, ли трудом и марљивошћу, умео још пре свог теоретског образовања, да прозре у тајне контрапункта

Његове композиције, смемо рећи, најраширеније су по народу, а то је најбољи доказ, да одговарају потпуно духу српском. Ко не зна песму „Ај пусто море“ тог обично неће код нас ни да рачунају међу певаче.

Аксентије Максимовић има три огромне заслуге за српску музику: наставио је правац Корнелијев; узвисио је певање код срп. нар. позоришта на степен, на који, поред оваквог старања, никад више неће доспети и почео је први у Срба да пише вецбе за свирање и певање.

То је учинио Максимовић, а за те своје заслуге заслужио је да га увек уз Корнелија спомињемо а не да га — полако заборављамо!

* * *

Дружино српског нар. позоришта и народе српски! Већ дванаести пут је снег попао по гробу Аксентијином, те затрпао оно мало дрвце, на ком пише број гроба — већ дванаести час је куцнуо, да се сетите покојникових заслуга, да му бар скромним надгробним каменом гроба обележите, не би ли се сенци његовој бар мало одужили!

Или ћете чекати, да и по трећи пут мотиком преврну кости покојникове, да и трећег мртваца угурају у Аксентијеву раку?*) . . . Зар није доста, што су му дела нештампана, разбацана? Чекамо ли, да му и кости разбацају?.....

У Прагу 10. јануара 1887.

*) Дружина је имала за то посебну награду од митрополита.

*) Осим Аксентијевог још се два костура налазе у истој раци. — Гроб, за ког се нико не брине, прекопава се овде сваке шесте године.

полиција забранила. Ђаци су хтели да демонстрирају против полиције, но ту их дочека војска са бајонетима. Ђаци се разишли, но закључили, да сутра дан понове демонстрацију. Пред сабор је поново дошла оперска ствар. Опозиција је изнела на видик силне проневере, које се чине у опери.

Српско велосипедско друштво. Читамо у „Н. Уставности“: Пре две године образовали су љубитељи велосипедскога спорта уБеограду друштво, које је од то доба почело јако растети. То друштво броји данас 31. члана. Поједини чланови тога друштва правили су врло велика путовања на бисиклу. Тако је члан тога друштва г. Душан Поповић путовао на бисклу један пут од Београда до Беле Паланке (300 километара) а други пут од Београда до Ниша (244 километара). И други чланови тога друштва правили су велика путовања. Доктор Кунц у Хали препоручује вожњу на велосипеду са хигијенскога гледишта. „На плућа, вели др. Кунц, утиче вожња на велосипеду двојако. Прво, што дубоким дисањем у чистом ваздуху (а на такво дисање гони вожња) уносимо у плућа најздравију храну и тиме уништавамо сваки зачетак оних болести, које производи варошки ваздух у коме живимо. Друго, само гимнастички рад на велосипеду има непосредног утицаја на развијање груди, што се најбоље опажа, кад се измери ширина груди ономе, који први пут седа на велосипед и кроз шест месеци томе истоме; била би то разлика, која би самог њега изненадила“. Друштво то има и свој орган, чији је први број изишао пре неки дан.

Српска коњица у српско-бугарском рату. У „Н. Уставности“ читамо овај реферад о књизи: „Белешке о раду коњичке бригаде у рату с Бугарима 1885. Бележио Мијајло Богатинчевић, резервни коњички капетан I. класе“. Писац ових бележака изнео нам је на четири и по табака у општим потезима рад коњичке бригаде у нашем сливничком рату, и покушао је да одбрани ту врсту војске од напада оних, који су хтели свој војни неуспех, да оборе на ма кога другога, само не на себе саме. Из те књижице видимо, да је наша коњица, и ако беше до зла бога рђаво опремљена, вршила најтеже дужности. Од ње је захтевано, да на врлетном земљишту врши улогу коњице, у равницама пак, да се бори као пешадија. Од ње се тражило и онда, кад је била тако рђави са свим растројена, изнурена и онеспособљена за сваку даљу акцију, да заклања одступање пешадије и т. д. Тако разумевање задатка коњице, примећује згодно писац, и довело нас до Сливнице.

Укор је добила хрватска свеучилишна омладина у Загребу, што је купила златан прстен народном посланику Др. Грги Тушкану, који се и сада налази у затвору. Жалосно је то кад се омладина онда укорава, кад се одушевљава за све оно што је лепо, и племенито, а овамо јој се у школи пуни глава о слободи, истрајности и т. д. Хрватска омладина зацело не би добила укор, да је поклонила златан прстен мађарском намеснику бану Хедерварију.

Одсечена глава. Читамо у „Србобрану“: Прошле среде нађена је одсечена човечија глава у Одри близу јакушевачких воденица на Сави, баш уза саму обалу. Глава је заједно с вратом човека, који је могао имати 30—35 година. Бркови су кратки, малени, а коса кестенове боје. Главу су на једној страни искљуцале птице; врат је доста дебео и као да је ножем од трупа одвојен. Овај страшни наход нађоше служитељи општине у Одри, власт одма јави у Вел. Горицу котарском судији, а овај у Загреб. Сада се извиђа. Са довољно разлога власт је помислила, да то не ће бити глава Фрање Малуса из Дреновца у котару Рану у Крањској, кога уби његова жена са својим љубавником у октобру, па га искомадаше, сложише у ковчег и донеше овамо у Загреб, где су два дана преседили у Прукнеровој гостионици са искомаданом жртвом, коју после бацише у Саву. Искасапљени Малус до данас није нађен, а жена и њезин љубавник ухваћени овде, признадоше злочинство, те су спроведени суду у Цили. Овдашњи суд је одма брзојавио цилскоме суду и тражио, да се пошљу људи, који би потврдили истоветност главе са Малусовом. Али цилски суд захте, да му се тамо пошаље глава, на што овај суд не хтеде пристати, сумњајући, да то не мора бити Малус, но неки други. Сад се очекују да дођу знанци, па и жена Малусова Терезија и љубавник Антон Гершак под тврдом стражом, да се докаже, чија је ова несрећна глава, која се овако мртва шета по свету. Глава је због зимњега доба и леда у Сави добро сачувана.

Занемила од удара. Пишу нам из Сегедина: Овде се код нас догодио чудан случај. Девојчица једног овдашњег занатлије ишла на пијацу да пазари. Неки несташан шегра удари је јако песницом у леђа. Девојчица у највећем плачу дотрчи кући. На питање коју је ударио, ћутала је, није могла одговорити. Одведена је у болницу, где је лекарски констатовано, да је од ударца занемила.

Непознате земље у Европи. У најновије доба пронашло се, да и у Европи и то у Пиренејима има читавих крајева непознатих. Долина Аран на досадашњим мапама представљана је тако, као да спада у слив средоземнога Мора, док на против њене воде теку у реку Гарону. Шрадер је мерио планинске ланце, па је том приликом открио једно до сад са свим непознато ждрело између два кланца, која су до сад сматрана као један кланац. Др Јобернат, вредан ботаничар и фотограф, изнашао је, да је то ждрело излокало једно језеро на северној страни Пиренеја, које је највеће од свих језераца на Пиренејима и које је до сад потпуно непознато било. Јобернат је пресликао целу околину тога језера. Најпосле Шрадер наводи, да на југу и југоистоку од Аранске долине има планинских ланаца високих до на 3100 метара, који до сад нису забележени ни на каквој карти.

Лудин лек. Госпођа Дескарл у Паризу седела је код куће, кад у собу ступи један господин пристојно одевен. Седе до госпође па јој се представи као лечник специјалиста за главобоље. Вели чуо је да госпођа болује од мигрена, па је дошао да ју излечи. Госпођа је увидела да има са лудом посла, но не изгуби присуство духа. Запита га ладнокрвно какав му је лек. „Врло прост — одговори луда — ето ја са овом бријачицом оцечем главу исчистим је, па је опет метем на старо место“ и хтеде одма да опроба свој лек, а госпођа устаде и са речима „идем по лавор, да не испрскамо под“ изађе из собе, па закључа врата. После дође са полицијом; која одведе луду у лудницу, одакле је утекао.

Занимљива парница. Тело пок. кнеза. Палавичиниа налази се у парници. Он је пре своје смрти наредио да му се тело спали, но његови рођаци неће то, већ оће да га у Риму свечано саране. Друштво за спаљивање мртваца подигло је сад парницу и тражи кнежемо тело, Ова занимљива парница решиће се скорим.

Кратке вести. У Загребу је одржана главна скупштина друштва хрватских архитекта и „Хрватског Сокола.“ — У Америци је основана осигуравајућа задруга за проневере. Та задруга исплаћује новчаним заводима штету нанешену проневерама. — У једном мађарском селу било је ватре у школи, којом је приликом изгорело двоје деце. — У Енглеској је изашло прошле године чисто нових дела 3984, а старих прештампаних 1226. — Прошле године изажло је на немачком језику 16,253 књига. — „Берлински дневник“ јавља да се у Литесдорфу нашао миш који пева. — У Пешти је био један случај азијатске колере. — У Пешти су лопови пробили дућан златара и сајџије Штајна. — У Герлшићу убили су два момка трећега, што их је овај при хрвању надјачао. — У Француској живе сада преко милион странаца. — У Енглеској било је земљотреса. — У Глини је врло сјајно испала прва српска беседа.

Народна просвета.

„Матица Српска.“

Свечани састанак књижевног одељења о св. Сави 14. (26.) јануара 1887.

Подпредседник Светозар Савковић, отварајући свечану седницу после 4. сата после подне, поздравља искупљене чланове и многобројну публику овим говором:

Као што се сваке године светосавска свечана седница књижевног одељења „Матице Српске“ посвећује прослави врлих покојника нашег народа — тако је и данашња намењена успомени двојице покојника, који су целог живота свога ишли стопама св. Саве, који су неуморно радили око подизања просвете и књижевности српске.

Та два врла покојника јесу: др. Јован Суботић и Ђорђе Рајковић.

Српски народ није — као други сретнији народи — имао времена, да се у просвети развија и усавршава; он је у љутој борби између дивљачке Азије и просвећене Европе био на мртвој стражи, али ваљала баш за то је остао вазда будан, те одржао животну снагу своју у свој бујности и свежини њеној. Да је он заиста снагу своју неокрњену одржао, показује најбоље тиме, што је још кадар рађати оваке детиће; доказује још и тиме, што уме да уважи и слави оваке великане, какав је био Јован Суботић!

Заиста! Јован Суботић је целим својим бићем био тако ванредна појава у нашем народу, да би и другим напреднијим народима на дику и понос служити могао, а некмоли нама, који смо још тако сиромашни у људима необичне, праве величине.

Но мени није овде задатак, да нацртам значај, да изнесем велике заслуге Јована Суботића, нарочито по просвету и књижевност нашег народа — тај задатак узео је на се г. А. Хаџић, тајник „Матице Српске.“

Други покојник, којега ће мо успомену прославити у данашњој свечаној седници књиж. одељења — Ђорђе Рајаовић — није истина био тога необичног дара, те изворности, те плодовитости и многостраности, као Суботић, али је срцем и душом био одан српској књижевности, па је, радећи на овој и прикупљајући историјске податке и споменике, лепо име стекао и трајан спомен себи осигурао у повесници српске књижевности.

Рајковић није истина — као Суботић — био онај гранати храст, који на широко и на далеко гране своје пружа, тако, да цео нараштај један под окриљем његовим може заклона и окрепљења наћи, али је он био скромни бршљан, који се храсту приљубљује, који се у неувеле венце оплеће, те се „витезовима духа“, те се врлим синовима народа око заслужне главе обавија.

Пошту и спомен овом врлом покојнику учиниће члан књижевног оделења г. Јован Грчић. Али како је он, ненадним породичним случајем приморан, из вароши отишао, то ћу у место њега слободан бити ја беседу му прочитати.

Поздрав овај председников би одпоздрављен с усклицима: „Живио!“

Секретар А. Хаџић, говори у спомен дру Јовану Суботићу.

У подужени свом говору, карактеришући време и рад Јов. Суботића, наводи, како је њему Српство и срећа милог му Српства био највиши, најсветији узор, како је више од 50 година вршио верно, савесно и поштено најплеменитије дужности, као књижевник, као родољуб, као Србин, као човек. Целог века свог чинио је све што је год могао, да му народ буде сретан и славан. Животом својим, дао нам је светла примера, да се одушевљавамо за све, што је лепо, добро, истинито, племенито, узвишено и нарочито за све што је Српско; дао нам је лепа примера, да радимо на томе свим силама својима, да нашем патничком, мученичком али јуначком народу сину дани лепше будућности.

Кад погледамо на цео живот нашег Суботића, ми се морамо заиста чудити његовом дубоком знању и умењу, његовој трезвеној памети, недрој мудрости; морамо се поклонити његовом истрајном раду за просвету и умни напредак народа свога, његовој обилатој, свестраној трудби на пољу наше књижевности; морамо се дивити његовом бистром уму, узвишеном духу, добром срцу, мудром и слатком збору и твору и веселој ћуди, која га није остављала ни у данима црне несреће.

Суботић је био свестрани дар. Певао је лирске и епске песме, писао је драме и трагедије, развијао је обилат рад у многом огранку науке, знања и уметности, радио је на науци о народном језику, изишао је на глас са радом својим око повеснице српске књижевности и повеснице српског народа. Говорио је при културним светковинама народним, говорио је светла успомена заслужним синовима српским, говорио је на различитим зборовима и састанцима народним, говорио на народним и земаљским саборима. Рад његов те последње врсте увршћује се у најизврсније производе што их је било до сада у нашој књижевности.

Суботић је без страсти, мудром ал увек напред ном уметношћу расправљао речима и пером сва политичка питања, и питања која се тичу наше народности, наше цркве и школе. Стојао је високо над свима предрасудама које од браће граде небраћу.

Суботић је увек и на сваком месту рекао отворено оно, што је мислио да ће бити најбоље за народ, а није се плашио ни од љутих силника и силних власника, нити од силовитих валова ускомешане воље народне. Није тражио ни милости од згоре, нити се повијао по ветру превртљиве воље и ћуди просте светине.

Суботић је био узор доброга сина, узор верна искрена мужа, узор доброга оца.

Све што је до сад о Суботићу рекао говорник потврдио је наводима из дела његових с напоменом, да је дух Суботићев зрео био већ у младости, а свеж и млад у старости.

Призната је истина у свету да славни, велики људи кад почну старити бивају обично из дана у дан све мањи и мањи у очима савременика, а постају све већи и већи кад нестану с овога света па се почну губити у даљини.

И нашег Суботића постигла је у неколико у потоње дане та коб. Тек кад га изгубисмо, видесмо грдну празнину пред собом у нашем народном животу коју попунити не можемо; видесмо, да је био један од најпоузданијих стубова нашег народног, просветног и књижевног живота, да је био човек, који је увек тежио за лепим узорима, човек племенита срца, узвишена духа, човек сасвим на свом месту, човек родољуб, каквих веома мало има у нас Срба.

Суботић није оставио за собом никаква блага ни камења драга, али је оставио светла дела, да нам увек служе за узор; оставио је алем камење свога ума, да нам светли и о дану и у ноћи на путу сваког нашег народног напретка, сваког нашег народног развитка.

Суботић је умро да живи вечито! Дух његов опомињаће нове нараштаје, да им увек буде пред очима прошлост и будућност, да знање и живот доводе у склад, да теже за оним узорима, које је он желео постићи, да из дела његова племенита духа, из тих светих књига правог српског родољубља, светске мудрости и братске помирљивости, crпе веру и наду у лепше дане, и да се уче како ваља за народ свој радити и за њега све на свету жртвовати!

Говор овај саслушан је с великом пажњом. Говорник би поздрављен усклицима: „Живио!“ а после завршеног говора, заорило се у дворани: „Слава дру Јовану Суботићу!“

Светозар Савковић чита подужи говор члана Јована Грчића о Ђорђу Рајковићу.

У том говору напомиње се, како је књижевни рад Ђорђа Рајковића у огромном простору времена од четир десетине година с једва приметним прекидањем на разним гранама књижевнисања јавља и то у две три гране, са не свакидашњом интезивношћу, донекле и са јединственом бујношћу.

Ђорђе Рајковић живио је цигло књизи српској, њојзи је жртвовао своју младост, мушки век свој, па и своју старост, сваку удобност овога живота земаљског, све и сва.

За време свог учитељевања, дакле више него за пуну десетину година, писао је Рајковић чланке из педагогије и саопштавао их је у „Невену“ под насловом: „Школски уломци“. После их је покупио те под насловом: „Школа и живот“ на ново изнео у „Једу и меду“ нешто, а један део год. 1860. издао у засебној књизи, коју је посветио дру Ђорђу Натошевићу.

Педагошка радња Рајковићева вредна је посебне студије. Он је тако далеко ишао у томе да је и за појезију марио само у служби педагогије.

Рајковић се огледао и на пољу хумора и сатире. Писао је много песама те врсте и шаљивих саставака и уређивао је неколико хумористичних листова, који су били од дужег ил краћег века. Листови су ти били: „Комарац“, „Хумориста“ и „Рен“.

Посред свог рада на хумору и сатири не може Рајковић да мирује, него ради где год му се само прилика даде. Год. 1862. уредио је у друштву са Јаковом Игњатовићем и др. Ђорђем Натошевићем четири свеске часописа за забаву и науку, што се звао „Путник“. Ту тумачи народне пословице, пише школске загонетке и афоризме о васпитању, ту преводи свога љубимца Кралова.

Године 1870. октобра месеца покрене народан лист за варош и село под именом „Земљак“. Уређивао га је до фебруара 1871. када је престао излазити. За тим је уређивао неко време „Даницу“, „Беседу“, „Вечерњачу“, „Глас Истине“, и мезимче своје „Бршљана“.

Осим тога написао је многе књижевне расправе, које су изашле у „Летопису“ и у „Јавору“. Спасао је од пропасти многе старине српске.

Заслуге које је вредни Рајковић неумором својим књижевним извојевао, није кадро ништа умалити. Оне остају какве су, а саме су криве што су тако велике и огромне, да их човек за иоле одмереније време не може све ни у претрес узети, а камо ли достојно оценити.

Говор је саслушан пажљиво и на крају заорио се усклик: „Слава Рајковићу“.

Потпретседник завршује седницу око 6 сахата, захваљујући свима, који су доласком својим и пажљивим слушањем увећали данашњу свечану седницу.

* * *

Књижевне белешке. У „Стражилову“ налазимо ове занимљиве белешке: У додатку „Пештанског Лојда“ бр. 29. изашао је немачки превод приповетке Мите Живковића „Враг-ђевојка“. Превод је од неког Dr. J. V. и врло је добар. — У „An der schönen blauen Donau“, књижевном листу у Бечу, изашао је немачки превод Бранкове песме „Девојка на студенцу“. Превод је добар. — У Берлину излазе 497 новина; од тих су 49 званичног типа, 75 су политичке врсте, 60 се баве уметношћу и науком, 211 трговином, занатом и пољоделством, 23 су религиозне а 49 разног правца и садржаја. — У Немачкој излазе „Опште новине за Јеврејство“ већ 50 година а под једним истим уредником. — У Америци славе новине „Газета“ своју стогодишњицу. За сво то време била су јој свега два уредника, од којих је други већ 61 годину тим новинама на челу. — Румунска краљица написала је нов роман „Кућа“. („Es klopft“). — И талијанска краљица издаје своје песме и омање приповетке на јавност.

Трговина.

= **Нови Сад**, 24. јануара (5. фебруара.) Житарска радња је на нашој пијаци ограничена на куповање млинова. Пшенице што доспе на пијацу одма се прода по доста сталној цени. Довози са раном је мало. Цена је пшеници новосадској и шајкашкој прве каквоће 8 ф. 60—70 н. средња 8 ф. 30—40 н., лакша роба 8 ф. 20 н. Наполица 7 ф. 50 н. Кукуруз 5 ф. 20—30 н. Јечам 5 ф. 50 н. Зоб 5 ф. 50—60 н. Све од 100 кгр.

Посао са производи је врло слаб. Маст и сланина су минули дана имали повишицу у цени. Маст 47—49 ф. Сланина 48—49 ф., од 100 кгр.

Свињи угојени су услед скупљег кукуруза поскупили. Плаћа се за тешке 38—39 н., средње 39 до 40 н., меснате лакше 40—42 н., од 1 кгр. Теоци млади 12—14 ф., средњи 16—18 ф., старији тежи 20—24 ф., од комада.

*

У Будимпешти 23. јануара (4. фебруара.) Пшеница се умерено нуди, воља је за куповање добра; тенденција је чврста; промета је било 10.000 м. ц. а цена је са 5 н. виша одобрена. Раж 10 н. скупља. Зоб тако исто 10 новч. скупље плаћана. Јечам и кукурузи су без промене.

Пазарено је пшенице потиске 81 кгр. тешке по 9 ф. 50 н., 80. 9 ф. 50 н., 79. 9 ф. 47½ н., 78.5. 9 ф. 40 н. Пештанске 80. 9 ф. 35 н., 79.5. 9 ф. 32½ н. Бачке 79.5. 9 ф. 50 н. Са горње Тисе 79.3. 9 ф. 35 н. Све на три месеца. Јечам 6 ф. 60—65 н., боља роба 6 ф. 80 н. Зоб 6 ф. 75 н. Готова роба за готов новац.

Термини. Слаб промет, али су цене се унапредиле. Пшеница за пролеће 9 ф. 20—25 н., за јесен пшеница 8 ф. 90—95 н. Кукурузи за мај-јуни 6 ф. 25 н. Зоб за пролеће 6 ф. 83—90 н.

*

У **Будимпешти**, 22. јануара (3. фебруара). На марвеном недељном вашару било је 1029 ком. угарских, 329 ком. српских волова 345 ком. угар. крава, 61 ком. бикова, и 135 ком. бивола. Цене се нису промениле, продаја је текла живо. Плаћани угарски волови 43—50 ф., српски 42—50 ф., краве 38—43 ф., биволи 34—40 ф. од 100 кгр.

*

У **Штајнбруху** 22. јануара (3. фебруара). На месту је у оборима 67.187 ком. угојених свиња. Цена је унапређена. Угарски тешки мат. 43—44½ н., млади тешки 45—46 н., средњи 45—46 н, лаки 44—45½ н. Сеоски тешки 43—44½ н., средњи 45—45½ н., лаки 44—45½ н. Српски тешки 43—44 н., средњи 43—44 н., лаки 43—44 н. од 1 кгр.

Најновије вести.

— У аустријском сабору интерпелисао је посланик Маутнер министра председника. Рекао је, да захтевање великих трошкова за ратне цели и речи о сазиву делегација узбуниле су и узнемириле свет, те е тога пита: да ли су се у последње доба одношаји монархије према страним силама промениле и да ли се влада још нада, да ће се мир одржати? Министар на ту интерпелацију још није одговорио.

— Бендерев је из Букурешта многим бугарским официрима послао циркулар, у којем напада данашњу владу, а официре позива, да буду уз њега, кад куцне час, да се бугарски народ дигне против својих власника.

— Аустро-угарске делегације састаће се почетком марта.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ.“

(Стигли 24. јануара у вече.)

Будимпешта. У сабору је Кршњави (Хрват) пријавио интерпелацију због васпостављања свезе са боснабродском жељезницом. Министар председник изјављује, да ће законски нацрт о каламљењу богиња скорим поднети.

Рим. Сабор је са грдном већином одобрио кредит за рат против абисинаца.

Цариград. За васеленског патријарха изабран је Дионисије са 12, против 5 гласова, који је добио бивши патријарх Јоахим III.

Лондон. Долња кућа је са 263, против 87 гласова одбацила предлог, да Енглеска остави Египат. На то се наставила адреска расправа.

Москва. „Моск. Вједомости“ говорећи о руско-немачким одношајима и о опасности руско-немачког судара, чуди се, што је Бизмарк рекао, да Русија нема основа да нападне Немачку и обратно. Исти лист пита даље, зашто да Немачка мора узети на себе улогу измиривача, чак на ризико да је у Аустро-Угарској сматрају за руску, а у Русији за аустро-угарску пријатељицу. Немачка би најбоље чинила, да се не меша у ствари, које се је не тичу. Што се Аустро-Угарске тиче, то она упада у сасвим страно земљиште. Тражи на истоку накнаде за претрпљене губитке. За то мора Аустро-Угарска са Русијом колидирати. Русија неће никад уступити, већ ће увек напред ићи.

Беч. У сабору одговарајући влада о спољњем положају изјављује, да су одношаји монархије са осталим силама пријатељски. Влада се чврсто нада, да ће мир одржати. А што војничка управа чини неке спреме, то се ради само због предосторожности.

Будапештанском дописнику „Нашег Доба“.

У јучерањем броју „Нашег Доба“ има допис из Будапеште у ком се говори и о мом оцу, др. Светозару Милетићу Дописник међу осталим вели и ово: „Шварцер управитељ завода у ком се Милетић налази, држи сиромака Милетића у трећој класи и на свој рачун“. Дописник дабогме не сме да узме на себе, да је то тако, него каже, да су му ово причали људи, који су са Шварцером говорили, а мило ће му бити, ако је зло обавештен.

Ако је тај дописник савестан човек, а у Будапешти је, зар не мисли, да је била његова дужност, да се прво обавести, па онда да говори. Жалосно је, ако се већ и у таким стварима хоће да тера „политика“.

Ја сам у последњих три месеца сваке недеље полазила оца, тамо сам била и прекјуче, и могу уверити дописника да је све оно што је рекао злобно измишљена неистина. Мој отац није у трећој, него у првој класи Шварцеровог завода, (промене у том погледу није било ни једног сата) а није ни то истина, да је тамо о Шварцеровом трошку. То је бар дописник лако могао — не поверовати.

Је ли нужно било, да овим путем уверавам дописника да је у свему зло обавештен? Не би ли било поштено од њега да се прво уверио, па онда писао. Но мени се чини, да се из целог дописа види јасно да је дописник неваљао човек и да њему није стало до истине.

Изјављујем и то, да мени не би ни у којој ствари пало на памет, да се обавештавам са дописницима „Нашег Доба,“ али ово сад морала сам учинити, пошто је о мом оцу била реч.

У Н. Саду 24. јануара 1887.

Милица Томић
рођ. Милетић.

Уредништву нашега листа стигло је на приказ:

Катанска буна у Шапцу, 22. септембра 1844. Написао Јован Димитријевић парох шимуновачки. У Новом Саду, парна штампарија М. Димитријевића 1886. Стр. 119. Цена 40 новч.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

УШЛА ЈЕ У ШТАМПУ КЊИЖИЦА

и изићи ће кроз који дан

РЕЦИМО И МИ КОЈУ

као одговор на броширу Политову

НАПИСАО

ЛАЗА НАНЧИЋ.

Књижица ће изнети око три штампана табака а стајаће 20 новч.

Поруџбине се шаљу Л. Нанчићу у Нови Сад.

Изашао је

„ЈАВОР“

БРОЈ 4.

ЛИСТ ЗА ЗАБАВУ, ПОУКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Властник: **Змај Јован Јовановић.** Уредник: **Др. Илија Огњановић.**

Садржај:

Песме Саве Павшевића-Предрага. — После испита зрелости. Приповетка Косте Николића. (Наставак.) — Један по један. Приповетка пуна сватова. Од Абуказема. (Наставак.) — Где је љубав, тамо је и бог. Приповетка Лава Толстоја. (Свршетак.) — Сердарски везир Махмут-Бушатлија. Његово ратовање са Црном Гором и погибија у славном бој на Крусе 1796. године. Цртице из црногорске повјесница. Лука Р. Пиштелић. (Наставак.) — Листак: Писма Лукијана Мушицког Јосифу Рајачићу. Објављује Владимир Красић. — Књижевност. — Дописи. — Белешке. — Друштва. — Читуља. — Статистика. — Разно. — Нове књиге.

„Јавор“ излази сваке недеље на читавом табаку и стаје на 3 месеца ф. 1·25. За стране земље ф. 1·50.

У Н. Саду 24 јануара 1887.

Лука Јоцић,
издавач „Јавора.“

Јавна захвала.

Мој покојни супруг Светолик Мидоловић овдашњи кр. поштар био је код банке „Славије“ свој живот на 1000 фор. у моју корист осигурао. Ову сам своту ја данас од надзорника банке „Славије“ г. Мише Максимовића исправно примила, ма да је само једна рата уплаћена била. Тога ради банци „Славији“ овим захваљујем, и свима који се осигурати желе, најтоплије препоручујем банку „Славију.“

У Новом Сланкамену 2. фебруара 1887.

Јулка Мидоловић
рођ. Манојловић.

✝

Свим пријатељима и знанцима јављамо тужну вест, да нам је непрежаљени брат односно стриц и дед

КОСТА ШУМАНОВИЋ

кр. јавни бележник, адвокат, народни заступник, конзистор. члан архид. карловачке и т. д.

у својој седамдесет првој години после кратког али тешког боловања 16. јануара о. г. у вечност се преселио.

Укоп је био у овдашњој православној цркви у петак 17. јануара о. г.

У Шиду.

За целу породицу
Светозар Шумановић
брат.

Јавна захвала.

И овим путем изричем најдубљу захвалност свим оним пријатељима, који ми почаствоваше упокојеног брата КОСТУ ШУМАНОВИЋА, последњом могућом почашћу, отпративши га до места мира и заборава. А нарочито се захваљујем пречасном оцу Теофану, игуману привиноглавском, часном свећенству шидском, славнов котарском суду и области и свесној овдашњој певачкој дружини — који сви својим чинодејством и присуством највише допринеше да могох овај тужни акт последње поште достојно непрежаљевог ми покојника обавити.

За целу породицу
Светозар Шумановић
брат.

III. ИЗВЕШТАЈ I. ЗАДРУГЕ ЗА ПОТПОМАГАЊЕ И ШТЕДЊУ У ГОЛУБИНЦИМА ЗА ГОДИНУ 1886.

Рачун губитка и добитка.

ДУГУЈЕ.	фор.	нов.	ПОТРАЖУЈЕ.	фор.	нов.
Плате	836	62	Штампе	361	29
Станарине	100	—	Преписнине	85	—
Реесконтоване камате	1369	—	Закасниие	43	13
Тантијеме	12	—	Биљега	14	86
Пореза	186	28	Камате на менице и предујам	7609	04
Камате на улоге	1580	14	10% пореза	79	99
Поштарине	77	—			
Пристојбе	80	—			
Дневнице	182	—			
Трошкова	466	99			
10% за употребу намештаја	67	71			
Чиста добит за 1886.	3295	57			
	8148	31		8148	31

Рачун изравнања.

ДУГУЈЕ (Актива.)	фор.	нов.	ПОТРАЖУЈЕ (Пасива.)	фор.	нов.
Благајна	1777	21	Уплаћена главница	12767	25
Меница	60612	—	Улога	32632	01
Предујам	5496	50	Резервни фонд	2150	15
Намештај	609	30	Реесконтовани менице	18848	—
Дужници	1296	82	Брисана главница	4	—
			Веровници	94	85
			Чиста добит за 1886.	3295	57
	69791	83		69791	83

У Голубинцима 31. децембра 1886.

Председник:
С. С. Николајевић с. р.

Књиговођа:
С. Павловић с. р.

Ревидирано и сравњено са главним и помоћним књигама, пронађено у реду.

Надзорни одбор:

Н. П. Савковић с. р. **Др. Јосиф Паус** с. р. **Н. П. Симоновић** с. р.

ОГЛАСИ.

СПЕЦЕРАЈСКА И КОЛОНИЈАЛНА ТРГОВИНА

ПАЈЕ МУАЧЕВИЋА

БИВШЕГ ДРУГА ФИРМЕ **БРАЋЕ МУАЧЕВИЋ**

у Горњем Осеку

треба једног искусног помоћника, вештог српском, немачком и мађарском језику, који одма ступити може. Првенство имаду они, који су вешти књиговодству. 2—3

АДВОКАТ

Др. А. БОГДАНОВИЋ

отворио је своју писарницу

У РУМИ. 1-3

ПОЗИВ

НА III. РЕДОДНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

I. ЗАДРУГЕ ЗА ПОДПОМАГАЊЕ И ШТЕДЊУ

У ГОЛУБИНЦИМА

која ће се држати 9. (21.) фебруара у 10 сати пре подне у локалу завода.

На дневном реду:

1. Читање годишњег извештаја управе и надзорног одбора и вођење о подели делимка.
2. Давање апсолуторије управи, књиговодству и надзорном одбору.
3. Избор надзорног одбора.
4. Избор 5 чланова за оверовљење скупштинског записника.
5. Вођење о награди председнику и управи.
6. Предлози.

УПРАВА

I. задруге за подпомагање и штедњу у Голубинцима.

1—1

ГАЛАНТЕРИЈСКА И КРАТКОГ ЕСПАПА ТРГОВИНА

Д. В. КРАУСА

У МИТРОВИЦИ

потребује једног млађег помоћника. Плата је 15 фор. месечно, рана и стан. 1—2

Wichtig für die Umgebung.

Die Mobilien & Requisiten des ehemaligen Dampf und Wannenbades im „grünen Kranz“ als da sind Dampfkessel Röhren, Wannen, Pippen, Douche, Vorrichtungen etc. etc. alles im gutem brauchbarem Zustande werden wegen Umbau des Hauses im ganzen oder theilweise sehr billig abgegeben.

Näheres bei Herrn **Carl Kron** Neusatz, Hauptplatz „zum gold. Hirschen“. 3—3

КАКАО

и

ЧОКОЛАДА

VICTOR SCHMIDT & SÖHNE

SCHUTZ-MARKE S&S REEL

која је на првој бечкој изложби куварске вештине са највећом наградом, са почасном дипломом одликована, **може се добити**, чиста и права са нашом влашћу регистрираном „шпцмарком“ и фирмом, код свих реномираних гг. трговаца и трговаца с деликатесама, **у Новом Саду код гг.**

Д. Коде и Емериха Дицгена.

— Пошиљке са поштанским поузећем (Nachnahme) у провинцију.

VICTOR SCHMIDT & SÖHNE,

ц. кр. зем. фабриканти. Фабрика и средишно одправништво **у Бечу Wien, IV., Alleegasse Nr. 48. (nächst dem Südbahnhofe.)** 21—

ТРГОВАЧКА КУЋА ЗА ИЗВОЗ (Exporthaus)

БЕРНХАРДО ТИХО У БРИНУ

шаље уз плату у наточ (Nachnahme)

KRAUTMARKT Nr. 18.

БРИНСКИ ШТОФ за мушко одело у остатцима из најчистије и најфиније вуне, 3/16 метра за читаво зимско одело. 5 фор.

Чоју за госпође чиста вуна, у свима модерним бојама, 10 метара за једну читаву хаљину женску, 100 цм. широко. 8 фор.

ЗИМСКИ НИГЕР-ЛОДЕН најновија и најтрајнија роба за женске хаљине 100 цм. широко. 10 метара 5 ф. 50 н.

Индијски фул, полу-вуна у свим могућим бојама, за потпуну хаљину 100 цм. широко 10 метара 4 ф. 50 н.

Вунени-рипс 60 цм. широко 10 метара 3 ф. 80 н.

КАШМИР полу-вуна 100 цм. широко 10 метара 4 ф. 50 н.

Лоден за мушке капуте и мончикове најбоља каквоћа 2/20 метра за цео капут 6 фор.

ЦРНИ ТЕРНО. 100 цм. широк, стајао је пре 60 н., сад га дајем док траје за 10 метара 4 ф 50 н.

ПАРКЕТ ЗА ХАЉИНЕ изврсни десини згодне за прање, у остатцима од 10—11 метара, 60 цм. широко за једно одело 3 ф. 50 н.

ФЛАНЕЛ-ВАЈЕРИЈА полу-вуна најновији модерни десини, најбоље за зимско дечије одело 60 цм. широко 10 метара 4 фор.

КУЋЕВНО ПЛАТНО 1 ком. 4/4 широк 4 фор. 1 ком. 5/4 широк 5 фор. **ТКАНИНА-КИНГ** боље него платно од пређе, 1 ком. 30 рифи комплетно 5 ф. 80 н.

Палмерстон, у остатцима по 2/10 метра за један цео зимски капут I. врста . . 6 фор. II. врста . . 12 фор 12—20

ОКСФОРД за прање, најбоља каквоћа 1 ком. 29 рифи потпуно 4 ф. 50 н.

КОНОФАС 1 ком. љубичасти ф. 4.80 1 ком. прелен ф. 5.20

1 гарнитура од рипса састоји се из 2 кревет- и астарска застирача 4 ф. 50 н.

1 гарнитура од јуте 2 кревет. и 1 астарски застирач 3 ф. 50 н.

Килимова (лауфтепих) у остатцима од 10—12 метра најлепши десини 3 ф. 50 н.

ДАМАСТ-ЧАРШАВ 3/4 велик, бео, изврсна каквоћа 3 ком. 4 ф. 50 н.

ЗИМЊА МАРАМА чиста вуна 3/4 велика пре ф. 4.50, сада ф. 2.—

МАРАМЕ ЗА ГЛАВУ плетене из чисте берлин. вуне у свима бојама 1 ком. 6/4 велика ф. 1.70 1 ком. 5/4 велика ф. 1 20

Мустре и ценовници шаљу се бесплатно и наплаћено поштански.

Власник и издавалац Милица Томић рођ. Милетић. Одговорни уредник Лаза Нанчић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.